

Anbefalet af Undervisningsministeriet

Undervisning. Danske skole- og gymnasieelever henter dagligt viden i et dansk internetleksikon, som indeholder artikler, der retfærdiggør terrorisme og politiske mord. Danmark kaldes en »Bananrepublik«, og flere artikler om Blekingegadebanden er skrevet af et af dens kernemedlemmer.

Af [Jesper Vind Jensen](#)

Danske skoleelever bruger især to gratis internetleksika i forbindelse med informationssøgning og opgaveskrivning. Det brugerstyrede Wikipedia – og det såkaldte Leksikon for det 21. Århundrede, der prydes af et cubansk flag på forsiden.

Sidstnævnte, der populært kaldes Leksikon.org, er et projekt startet af partiet Venstresocialisterne i 2000, og leksikonet oplyser åbent, at det har et klart venstrefløjsperspektiv, men også at dets ambition er, at »den højest mulige videnskabelige kvalitet når ud til flest mulige.«

Dets over 3.200 artikler bliver i gennemsnit læst omkring 50.000 gange dagligt. Ved almindelig brug af søgemaskiner er netop dette leksikon ofte blandt de første fund.

Leksikon.org er imidlertid fyldt med artikler, der retfærdiggør terrorisme og politiske mord. For eksempel bliver både den vesttyske Rote Armee Fraktion (RAF) og de italienske Røde Brigader forsvaret i meget positive vendinger. Det samme gælder de militante palæstinensiske grupper PFLP og Hamas, der anerkendes for deres væbnede kamp imod Israel, der i leksikonets landeprofil kategoriseres som en »racistisk, imperialistisk apartheid-slyngelstat«.

På hjemmefronten beskriver leksikonet Danmark som en »bananrepublik« og er så kritisk over for den danske efterretningstjeneste, at PET-chef Jacob Scharff omtales som »Stasi-chefen Jacob Scharff«. Til gengæld lyder der ingen kritik af danske terrorsympatisører. Nærmest tværtimod. Flere af artiklerne om Blekingegadebanden er således skrevet af et af dens kernemedlemmer, Torkil Lauesen. Han skriver i anerkendende vendinger om bandens grundlægger Gotfred Appel og dens ideologiske udløbere, Kommunistisk Arbejdskreds og Manifest-kommunistisk arbejdsgruppe. Lauesen forholder sig ikke til de dødelige konsekvenser af deres radikale voldsstrategier.

Historikeren og journalisten Peter Øvig Knudsen, der netop har udgivet tobindsværket Blekingegadebanden siger til Weekendavisen, at det »er endnu et eksempel på, at dele af venstrefløjen ikke har reflekteret over og slet ikke gjort op med den nære fortids fanatisme, voldsromantik og terrorsympati. Særlig paradoksalt er det naturligvis, når et leksikon lader forbryderne selv skrive deres egen historie.«

Og Anne Sørensen, der er ph.d. og historiker ved Aarhus Universitet vurderer, at leksikonets artikel om RAF er udtryk for en »retfærdiggørelse« af den tyske terrorisme:

»Vinklingen i artiklen er forvredet og præget af konspirationsteorier. Det er meget problematisk, fordi leksikonet foregiver at være fact-orienteret.«

Statens blå stempel

Ikke desto mindre har statslige og kommunale skole- og biblioteksmyndigheder givet det terrorsympatiserende leksikon deres blå stempel.

Et eksempel er Fagenes Infoguide, der er en portal under Undervisningsministeriet (www.infoguide.emu.dk). Guidens formål er udtrykkeligt at »præsentere de bedste link på nettet til undervisningsbrug. Målgruppen er lærere og elever i grundskolen og på ungdomsuddannelserne... Man skal ikke kunne finde alt, men det man finder, vil være godt og vurderet af vores fagredaktører,« fortæller Fagenes Infoguide. Og den statslige guide giver blandt andet Leksikon.org følgende positive anbefalinger:



Ikke et ord om de millioner døde, som var konsekvensen af kulturrevolutionen. I en artikel på sitet www.leksikon.org retfærdiggøres massehysteriet som et forsøg på at imødegå bureaukratiseringen og ulighederne mellem land og by. (Kinesisk propagandaplakat fra tiden).

»Et godt udgangspunkt for en hurtig introduktion til et emne.«

»Artiklerne er grundige og lødige, og leksikonets venstreorienterede baggrund skinner kun igennem i valg og længde af emner.«

Også den statsejede Danmarks Biblioteksskole fremhæver Leksikon.org på dets site (Informationsportalen.dk) og understreger blandt andet, at leksikonet giver »en grundig dækning af bevægelserne«.

Fra kommunal side lyder der også masser af lovord om Leksikon.org. Københavns Kommunes biblioteksvæsen fremhæver leksikonet og skriver, at »tekstmængden her er egnet til opgaver fx til 8. klasse og gymnasium.«

Samme vurderinger er der af leksikonet på en lang række hjemmesider landet over, hvor folkeskoler, gymnasier og biblioteker giver gode råd til opgaveskrivning.

Med disse offentlige anbefalinger til lærere og elever, er det derfor ikke overraskende, at Leksikon.org – sammen med det globale onlineleksikon Wikipedia – bliver karakteriseret som »to af de mest anvendte leksika på nettet« af Studieportalen.dk, der er landets største database med skoleopgaver. Og den store udbredelse, som Leksikon.org nyder, bliver bekræftet af de samtaler, Weekendavisen har ført med flere gymnasielærere, der nævner, at det ofte sker, at elever direkte kopierer hele tekststykker fra Leksikon.org og sætter det ind i deres skriftlige opgaver.

Weekendavisen har spurgt Undervisningsministeriets fagkonsulent for historie i folkeskolen, Jørgen Mogensen, hvordan Undervisningsministeriets hjemmesider kan anbefale et leksikon, der omtaler terrorisme i positive vendinger?

»Det kan jeg godt forstå, at du spørger om,« siger fagkonsulenten og fortsætter:

»For det første har jeg jo ikke læst alle artikler i det her leksikon. For det andet skriver vi også på Fagenes Infoguide, at leksikonet ikke kan stå alene. I skolernes undervisning skal eleverne jo lære at bedømme forskellige kilder.«

– *Men eleverne kan se, at I anbefaler det her leksikon. Burde I ikke advare imod det?*

»Jo, men vores infoguide er målrettet til lærerne.«

– *I angiver dog selv, at målgruppen er lærere og elever!*

»Det kan du sige, men vi henvender os til eleverne gennem lærerne.«

– *Er du tryk ved at anbefale leksikonet som et af »de bedste links på nettet«?*

»Det ved jeg ikke. Vi har åbenbart ment, at man godt kunne bruge leksikonet i undervisning, fordi det er vigtigt at eleverne bliver præsenteret for forskellige synspunkter, der kan holdes op imod hinanden. På den måde finder eleverne ud af, hvad der er rigtigt og hvad der er forkert. I øvrigt bliver alle links løbende vurderet af os.«

– *Vil I droppe anbefalingen, hvis I kan konstatere, at mange artikler er fyldt med terrormpatier?*

»Det er jo klart, at hvis det viser sig, at der er artikler, der har synspunkter, der er helt forskellige fra Vestens menneskesyn, så er det ikke noget, som vi kan have med i Fagenes Infoguide. Det gælder jo også med andre hjemmesider, der er direkte forkerte, for eksempel holocaustbenægternes,« siger fagkonsulenten fra det danske undervisningsministerium.

Heltegørelse af terrorisme

Weekendavisen har bedt flere anerkendte historikere se nærmere på nogle af leksikonets artikler.

Historiker Anne Sørensen fra Aarhus Universitet siger om leksikonets artikel om Rote Armee Fraktion, der til dato er læst 38.737 gange:

»Artiklen taler om voldtægt af Ulrike Meinhof og om statsligt mord på RAF-medlemmerne i Stammheim-fængslet. Men alt tyder på, at de begik selvmord. Det har flere RAF-medlemmer selv siden hen også erkendt. Det er også påfaldende at artiklen ikke kalder RAFs virksomhed for terror, men kun bruger ordet i anførselstegn. I stedet beskrives RAF i termer så det fremstår som en legitim modstandsgruppe. Her har man ukritisk taget RAF's egne begreber og omtaler dem som 'aktivister' og 'byguerilla'.«

Anne Sørensen er også stærkt kritisk over for følgende brudstykker fra RAF-artiklen:

»Den 30. juni 1977 dræbte en RAF-kommando præsidenten for Dresdner Bank, Jürgen Ponto. Han var repræsentant for finanskapitalen og havde en fortid som nazist... Den 5. september 1977 bortførte en RAF-kommando Hans Martin Schleyer, som på dette tidspunkt var præsident for den vesttyske arbejdsgiverforening. Derudover var han under fascismen en højtstående embedsmand. Schleyer stod for integrationen af den tjekkiske industri i den tyske økonomi under fascismen og var direkte ansvarlig for KZ-lejren Theresienstadt. I 1977 havde han afsluttet en overenskomst med store økonomiske tab for arbejderklassen til følge.«

Anne Sørensen siger:

»Når artiklen fortæller om likvideringer af tyske direktører, begrundes det meget kraftigt med, at de var tidligere nazister, og gør det så retorisk, at mordene fremstår som retfærdiggjort. Det er meget betænkeligt. I øvrigt spillede de myrdedes nazifortid dengang ingen stor rolle for RAF. Det er en efterrationalisering.«

Den danske historiker påpeger, at artiklen om RAF indeholder flere grove faktuelle fejl.

»En beslægtet gruppe som Revolutionäre Zellen beskrives, som om de 'ikke var illegale, men anonyme'. Men de var i høj grad illegale. Artiklen overdriber også den almindelige befolknings støtte til RAF-folkene ved at fejlcitere en meningsmåling fra dengang. Det er også med til at bidrage til en heltegørelse af vesttysk terrorisme,« fastslår Anne Sørensen.

Den italienske pendant til RAF – De Røde Brigader – omtales i øvrigt i samme apologetiske stil: de kaldes ikke terrorister, men »aktivister« og mordet på de kristelige-demokraters formand Aldo Moro i 1978 omtales nærmest som noget, der bare skete af sig selv uden kampen mellem staten og De Røde Brigader:

»Statsapparatet afviser nu for første gang de væbnede revolutionæres krav, og bortførelsen ender efter 55 dage med Aldo Moros død.«

Sympati for tvangskollektivisering

Hvad angår Leksikon.org's artikler om Sovjet-regimet er de næppe mere egnede til undervisningsbrug i det danske skolesystem. Historikeren Niels Bo Poulsen, der er ph.d. og ekspert i Sovjetunionens historie, siger i hvert fald:

»Det er bemærkelsesværdigt, hvor uredigeret og forældet adskillige af artiklerne om Sovjetunionens historie er. De sidste 20 års forskning er slet ikke medtaget. Det er, som om tiden er gået i stå, når man læser om Lenin, Stalin og Gulag. Fraset altså, at man også for 20-30 år siden måtte have betegnet teksterne som ganske tendentiøse i forhold til den tilgængelige viden.«

Niels Bo Poulsen fortsætter:

»Det er slående, hvordan leksikonet søger at skrive Gulag-systemet ud af dets ideologiske og sovjetiske

kontekst. Det værste er, at der klart er en meget lille lyst til at se en sammenhæng mellem Gulag og det sovjetiske samfundssystem og kommunismen. Gulag bliver næsten udelukkende beskrevet som noget, der udspringer af tiden før den russiske revolution i 1917 – og altså ikke koblet til marxismen-leninismen. Hensigten er åbenbart at lave en indsnævring af forbrydelserne ved at udgrænse Gulag fra Sovjettidens ideologiske fundament. Og det er for mig at se meget problematisk.«

Den form for indsnævring gælder opslaget om Lenin, vurderer historikeren.

»Der står i leksikonet meget om Lenin som teoretiker og meget lidt om det diktatur, han stod i spidsen for. Men allerede i hans tid blev der jo begået omfattende forbrydelser,« siger han og tilføjer om leksikonets Stalin-artikel, der er læst 100.163 gange:

»Jeg synes også, det er betænkeligt, at Stalins barbariske metoder afvises, fordi de 'ikke var brugbare', ikke fordi de var moralsk forkastelige. Og når man læser leksikonets beskrivelser af Stalins kamp mod de såkaldte kulakker, lyder det, som om kulakkerne et langt stykke af vejen selv havde fortjent den hårde skæbne, de fik. Holdningen her er klart sympatisk over for tvangskollektiviseringen under Stalin.«

Og tendensen er den samme, når man læser artiklen om den kinesiske kulturrevolution 1966-69. Her retfærdiggøres massehysteriet og massemyrderierne som et forsøg på at imødegå bureaukratiseringen og ulighederne mellem land og by. Artiklen nævner ikke de millioner, der døde af hungersnøden, som var konsekvensen af kulturrevolutionen. I stedet omtales Mao Tse-tung bare som »en af historiens store revolutionære ledere«, og den kommunistiske ideologi får skudsmålet »en af de dristigste ideer om menneskets frigørelse i vor historie.«

PET lig med Stasi

Som nævnt ovenover bliver den danske PET-chef Jacob Scharff i leksikonets artikel om Politiets Efterretningstjeneste direkte svinet til. Det sker på følgende måde:

»I sommeren 2007 meddelte Stasi-chefen Jacob Scharff, at PET fremover vil samarbejde med totalitære regimer om fremskaffelse af oplysninger,« fortæller artiklen, der desuden fremfører: »Trods Stasis meget stærke politiske og operationelle position er den hemmelige tjeneste under pres for at kunne opvise resultater. Siden 2003-04 har den derfor arbejdet målrettet med at infiltrere muslimske miljøer i Danmark, med det formål at motivere til gennemførelsen af terrorhandlinger i Danmark... PET's rationale er: findes der ikke terror i Danmark, må vi opfinde den.«

Også Venstre-ministeren Karen Jespersen får hårde ord med på vejen i leksikonet, hvor hendes mange partiskift sammemlignes med fortidens overløbere til nazistpartiet:

»I februar 2007 meddelte Jespersen imidlertid, at hun stillede op som folketingskandidat for partiet Venstre. Politisk voldsomme udskridninger som Jespersens er særdeles sjældne. Man skal i virkeligheden tilbage til 1930'erne, hvor en række kommunister i løbet af få år bevægede sig fra kommunistpartiet over til racisme og antisemitisme i nazistpartiet.«

Når det kommer til leksikonets mest brugte opslag »Danmark«, der er blevet læst 720.549 gange, lyder der også vanvittige anklager. Eksempelvis står der: »Mens Danmark i starten af det 20. århundrede stadig var et udpræget bondesamfund, var mindre end 4 % af den erhvervsaktive befolkning i slutningen af århundredet bønder. Anders Fogh regeringerne (2001-) har langt overvejende bestået af ministre, der er bønder eller med bondebaggrund.« Dette opslag har endvidere om Foghs regeringstid totalt uvederhæftige kapitler som »Nazificeringen af retsvæsenet« og »Fra socialstat til minimalstat og videre til slyngelstat«.

Artiklernes vanvid taler her for sig selv.

Skær af bred forskningslegitimitet

Siden oktober 2005 udgives leksikonet ikke længere af Venstresocialisterne, men af en almennyttig marxistisk forening med en snes medlemmer. Weekendavisen har kontaktet redaktionen gentagne gange, men henvendelserne er ikke blevet besvaret. Leksikonet oplyser dog på dets hjemmeside, at »projektet er organisatorisk uafhængigt af politiske partier, hylder princippet om meningspluralisme inden for rammerne

af den kritisk-emanzipatoriske videnskabelige tradition, og det politiske udgangspunkt er solidaritet med undertrykte mennesker i hele verden. I tilfælde af opløsning tilfalder foreningens formue/overskud 1. Maj Fonden.«

Leksikonet er oprindeligt baseret på Pax' leksikon, der blev udgivet i Norge i 1978-82. Det er angiveligt blevet ajourført og halvdelen af opslagene er nye. Det gælder blandt andet opslagene, der har med Danmark at gøre samt alle 224 landeprofiler.

Leksikonet oplyser, at fremstillingen af værket er sket med frivillig arbejdskraft. Især hovedredaktør Albert Jensen har bidraget flittigt med nogle af de mest kontroversielle bidrag. I forbindelse med udgivelsen af leksikonet i 2000, udtalte han til dagbladet Arbejderen, at leksikonet i høj grad skal ses som et alternativ til det virkelighedsbillede, der er herskende i stort alle andre medier.

»Efter Murens fald var der så mange, der havde travlt med at erklære socialismen og kommunismen for død. Senere har vi set en stor højredrejning i dansk politik, som er meget trist,« sagde Albert Jensen om baggrunden for leksikon-projektet.

Leksikon.org lægger ikke skjul på, at det udtrykkeligt er »venstrefløjens leksikon«. Ikke desto mindre er der blandt leksikonets knap 200 danske bidragydere en række personer, man ikke normalt forbinder med den yderste venstre-fløj. Det drejer sig blandt andre om Berlingske Tidendes tidligere redaktør Nils Gunder Hansen, der netop er blevet udnævnt til formand for Statens Kunstsfonds faglitterære udvalg. Bidragerlisten omfatter også prominente navne som:

Børneforsker Per Schultz Jørgensen, filosofen Peter Thielst, Christian Friis Bach fra Folkekirkens Nødhjælp, professor Drude Dahlerup, professor Niels Egelund, Informations tidligere chefredaktør Bente Hansen, chefen for Nationalbiblioteket Steen Bille Larsen, journalist og forfatter Knud Vilby samt formanden for Etisk Råd, Peder Agger.

Disse folk har typisk kun bidraget med enkelte artikler. Men deres tilstedeværelse på leksikonets skribentliste er ikke desto mindre med til at give det et vist skær af faglig bredde.

»Perfekt til skoler«

Det er da også i brede samfundskredse opfattelsen, at Leksikon.org er et lødigt opslagsværk. Flere danske nyhedsmedier opfatter eksempelvis leksikonet som brugbart. Det er adskillige gange blevet brugt af Danmarks Radio som kilde på hjemmesiden www.dr.dk. Og tv-programmet Rabatten har ligefrem reklameret for Leksikon.org som »et godt gratis alternativ« til købe-leksika.

Desuden har dagbladet Politiken givet leksikonet en overstrømmende anmeldelse af journalist Henrik Palle. I forbindelse med lanceringen beskrev han værket som »en vidtfavnende og uhyre kompetent encyklopædi, der i et koncist og faktamættet sprog giver fantastisk god besked om sit emne.«

Politikens anmelder fremhævede også i en underoverskrift, at værket er »Perfekt til skoler« og fastslog:

»Det er en fabelagtig ressource, som mangan en lærer og studerende kan have stor nytte af, og mangan en alment historisk interesseret person kan gå på opdagelse i. Det er også en nødvendig ting. Det er godt, at vi nu har en alment tilgængelig leksikalsk fremstilling af alt det, mange mennesker troede på var vejen frem for ikke så forfærdelig mange år siden.«